

Uuden työn lupaukset äitiysbloggaajien arjessa

Katariina Mäkinen

Abstrakti

Tässä artikkelissa tarkastelen ammattimaisen äitiysbloggaamisen ihanteita ja käytäntöjä esimerkkinä uuden työn tarjoamista lupauksista ja toisenlaisesta elämisen tavasta. Millaista blogityön ympärille rakentunut elämä on, millä tavoin se palkitsee, mitkä ovat sen ehdot ja hinta? Näihin kysymyksiin etsin laadullisen tutkimuksen menetelmillä vastauksia bloggaajien haastatteluista. Haastattelemini äitiysbloggaajien kuvaamassa arjessa työ ja intiimi sulautuvat yhteen ja muokkaavat sekä toisiaan että työtä tekevää ihmistä. Vanhemmuus ja perhe-elämä eivät jää työn ulkopuolelle, vaan ne tulevat osaksi sekä työn sisältöjä että käytäntöjä. Tämä mahdollistaa toisaalta kokemuksen autonomiasta ja vertaistuesta ja voi toisaalta tuottaa arkeen kitkaa sekä riittämättömyyden ja uupumuksen kokemuksia. Tutkimukseni valossa blogityön merkityksellisyys syntyy sen tarjoamasta mahdollisuudesta tulla oman arkensa toimijaksi ja rakentaa omaehtoista elämää tilanteessa, jossa autonomiaa voi muutoin olla vaikea saavuttaa. Äitiysbloggaamisen kaltaisen uuden työn vetovoima siis kytkeytyy työn tarjoamiin autonomian, tekijyyden ja vertaistuen kokemuksiin mutta myös siihen, millaisia toimijuuden ja itsemääräämisen mahdollisuuksia pienten lasten äideille on yhteiskunnassa tarjolla.

Asiasanat: uusi työ, autonomia, työn intiimiys, äitiys, blogit, arki

Nyt bloggaajana voin kulkea kartan mukaan. Etenen hiljalleen kohti kartan ruksia, jonka kohdalta aarre löytyy: pehmeä, juureva, elinvoimainen, perhelähtöinen, rento, satumainen ja yhä onnellisempi elämä.

Näin kirjoittaa omasta ammatistaan ja uravalinnoistaan perhebloggaaja Hanne Valtari (Rämö & Valtari 2017, 41). Katkelma on Valtarin ja Satu Rämön kirjasta *Unelmahommissa*, jossa takakannen määritelmän mukaan ”kaksi luovan alan yksityisyrittäjää kertovat, miten he tekivät loikan unelmien töihin – ja miten se voi onnistua sinultakin”. Valtari ja Rämö ovat molemmat media-alan ja viestinnän yrittäjiä, joiden työnkuvassa ammattimaisella bloggaamisella on iso merkitys.

Äitiys- ja perheteemainen bloggaaminen on viimeisten kymmenen vuoden aikana kehkeytynyt yksittäisistä, usein nimettömistä ja vertaistukimielessä kirjoitetuista blogeista kaupallistuneeksi vaikuttajamarkkinoinnin kentäksi, joka kiinnostaa äitien lisäksi myös yritysten markkinointiväkeä. Suosittujen blogien kuukausittaiset lukijamäärät lasketaan kymmenissä tuhansissa, ja pienelle osalle bloggaajista blogista on muotoutunut taloudellisesti tuottava yritysmuoto, jonka ympärille voi rakentaa muuta liiketoimintaa. Blogimaailman kaupallistuminen ja ammattimaistuminen on tuonut bloggaaville äideille mahdollisuuden ajatella bloggaamista yksityisen harrastuksen sijaan toimintana, johon suhtaudutaan ammattimaisesti ja kunnianhimoisesti ja josta voi mahdollisesti myös ansaita elantonsa – jos ei päätyönä, niin yhtenä osana silppuista freelancer-työnkuvaa tai pienenä mutta tarpeellisena lisänä kotihoidontukeen. Samalla bloggaaminen on alkanut näyttäytyä Valtarin ja Rämön kuvaamana unelmien työnä, jossa äitiys ja perhe-elämä eivät asetu ristiriitaan työn vaatimusten kanssa tai edes erilleen työstä, vaan elämän eri osa-alueet solahtavat vaivattomasti ja palkitsevasti toisiinsa.

Suomessa on muutamia isien kirjoittamia blogeja, mutta ylivoimainen enemmistö perhebloggaajista on äitejä. Tämä ei tietenkään ole sattumaa. Tasa-arvoisuuden ihanteista huolimatta vanhemmuuden arkiset käytännön vastuut ja affektiiviset taakat kasautuvat sinnikkäästi edelleen suhteettoman paljon äitien harteille (Jokinen 2005; Julkunen 2010, 159; Wilson & Yochim 2017). Ei siis ole ihme, että arjen digitaalinen ulottuvuus ja sen tuoma tuki on muotoutunut tärkeäksi nimenomaan äideille (Wilson & Yochim 2017; Jokinen 2005, 100–101). Kysymys on paitsi blogimaailman laajemmasta sukupuolittuneisuudesta (Duffy 2017, 8–9) myös käytännön elämisen ehdoista: äidit jäävät Suomessakin isiä pidemmiksi ajoiksi kotiin, ja äitien asema työmarkkinoilla on isiä huonompi (Julkunen 2010, 178; Salmi & Lammi-Taskula 2016). Perheblogien tuoma vertaistuki ja toisaalta ajatus ammattimaisen bloggaamisen avaamista mahdollisuuksista – uudenlaiseen työn ja perheen yhdistämiseen ja erilaiseen arkeen – on merkityksellinen useammille äideille kuin isille. Tätä taustaa vasten äitiys- ja perhebloggaamista on mielekästä tarkastella uudenaikaisena, voimakkaasti sukupuolittuneena työn muotona.

Äitiysbloggaamisen käytäntöjen tutkiminen avaa omanlaisensa näkymän sukupuolijärjestyksen, vanhemmuuden ja työelämän murrokseen ja jatkuvuuksiin. Erityisesti bloggaaminen uutena työn muotona tuntuisi konkretisoivan tutkimuksellista puhetta uudesta työstä ja sen vaatimuksista: rajattomuudesta, joustavuudesta, epävarmuudesta ja intiimiydestä (Jokinen 2005, 70–71; Gregg 2011; Julkunen 2010). Bloggaamisen käytännöissä yksityisestä tulee julkista, kodista tulee työn tekemisen tila, persoonallisuus muuntuu keskeiseksi työn tekemisen välineeksi, lapset ovat vähintään epäsuorasti läsnä työssä, vanhemmuuden pohdinnat ja vastuut liukuvat työn alueelle – ja toisin päin. Kaupallisessa perhebloggaamisessa, jos missä, koko elämä laitetaan töihin (Hardt & Negri 2000, 32).

Bloggaajille itselleen tämä koko elämän töihin laittaminen ei kuitenkaan näyttäyty ulkoa asetettuna pakkona, vaan omana, tietoisena valintana – tai vaihtoehtoisesti elämäntilanteena, johon on syystä tai toisesta tullut ajaututtua ja joka toistaiseksi olemassa olevien vaihtoehtojen valossa on tuntunut mielekkäältä. Aina vaihtoehtoja ei juurikaan ole: kaikilla lapsiaan kotona hoitavilla bloggaajilla ei ole työtä, johon voisi äitiysloman jälkeen palata. Erityisesti suosittujen blogien postauksissa ja keskusteluissa ammattimainen äitiysbloggaaminen ja siihen kytkeytyvä yrittäjyys näyttäytyy kuitenkin voimakkaasti nimenomaan arvovalintana: haluna elää toisenlaista elämää ja tehdä työkseen sitä, mistä nauttii, mahdollisuutena muovata arkeaan omista lähtökohdistaan käsin.

Tässä artikkelissa lähden liikkeelle näistä bloggaajien ilmaisemista valinnoista ja toiveista. Jäljitän äitiysbloggaamisen käytäntöjä ja ihanteita esimerkkinä uuden työn tarjoamista lupauksista ja toisenlaisesta elämisen tavasta. Kysyn, millaista tämä bloggaamisen ympärille rakentunut toisenlainen elämä voi olla. Millä tavoin se palkitsee, mitkä ovat sen ehdot ja hinta? Näihin kysymyksiin etsin vastauksia bloggaajien haastatteluista, joissa he kertovat työnsä arkisista käytännöistä ja niihin liittyvistä ajatuksistaan ja tunteistaan.

Teoreettisesti tämän artikkelin kysymyksenasettelu nousee paitsi uuden työn keskusteluista myös yleisemmästä kiinnostuksesta työn merkitykseen sekä yhteiskunnassa että yksilöiden kokemuksissa. Bloggaajien haastatteluja tehdessäni olen löytänyt itseni pohtimasta samaa kysymystä, jolla Kathi Weeks aloittaa teoksensa *The Problem with Work* (2011, 1): miksi me teemme niin paljon ja lujasti töitä? Weeks (2011, 8) kuvaa kirjassaan yhteiskuntaa, jossa työ on pääasiallinen tapa, jolla yksilöt kiinnittyvät paitsi taloudelliseen järjestelmään myös sosiaalisiin, poliittisiin ja perhettä koskeviin yhteistyön ja yhteisöllisyyden muotoihin. Työn kautta tulemme tunnistetuiksi kansalaisina ja yksilöinä (Weeks 2011, 8). Melissa Gregg (2011, 6) puolestaan kuvaa, kuinka työstä on erityisesti digitaalisten teknologioiden kehityksen myötä tullut yhä viekoittelevampaa. Työkeskeisessä kulttuurissa työn tarjoama intiimiys uhkaa Greggian mukaan kykyämme tunnistaa ja arvostaa läheisiä suhteita silloin, kun niihin ei liity taloudellisia, kilpailullisia tai ammatillisia hyötyjä. Työ on siis yhteiskunnassa niin tärkeää, että se uhkaa nielaista sisäänsä myös yksityisen ja intiimin piirin. Julie A. Wilsonin ja Emily Chivers Yochimin (2017, 68) tulkinnassa bloggaamisen kaltaisessa äitiyrittäjyydessä (*mamapreneurial sensitivity*) onkin kyse kodin alueen muuttumisesta taloudelliseksi hankkeeksi.

Äitiys on kuitenkin historiallisesti ollut naisille nimenomaan työstä irrallinen keino tulla kansalaisiksi ja lunastaa paikkansa yhteiskunnassa. Äitiyden ja perheen piiri on myös perinteisesti asettunut vastakkaiseksi työn ja työelämän vaatimuksille. Esimerkiksi Lilli Aini Rokkosen (2015, 127) tutkimuksessa kotiäitiys mahdollistaa äideille kunniallisen paon työelämästä: ”harvinaisen position, josta ei ole moraalista velvollisuutta lähteä työmarkkinoille”. Rokkosen (2015, 126) haastattelemille naisille kotiäitiys tarjoaa

hengähdystauon kamppailussa uran ja äitiyden, perheen ja työn yhteensovittamisesta. Oman tutkimukseni bloggaajien voi osaltaan nähdä etsivän tällaista hengähdystaukoa heidän rakentaessaan Hanne Valtarin kuvaamaa pehmeää, perhelähtöistä elämää. Samalla heidän voi nähdä sitoutuvan bloggaamisen kautta hyvin omistautuneeseen työntekoon ja uran rakentamiseen, jossa työ nimenomaan nielaisee sisäänsä kodin piiriin. Tavoitteeni tässä artikkelissa on ymmärtää tätä ristiriitaisenakin näyttäytyvää ”toisenlaisen elämän” ja siihen liittyvien ihanteiden rakentumista bloggaavien äitien ja heidän perheidensä arjessa.

Arki, työ ja tunteet bloggaajien kertomana

Artikkeli perustuu tekemiini bloggaajien haastatteluihin (17) sekä useamman vuoden jatkuneeseen äitiys- ja perheteemaisen blogosfäärin aktiiviseen seuraamiseen, jossa olen hyödyntänyt verkkoetnografian metodeita¹. Äitiys- ja perheteemaisella blogosfäärillä tarkoitan blogeja, joissa muiden teemojen ohella käsitellään äitiyttä, lapsia tai perhe-elämää. Blogien sisällöt ja näkökulmat vaihtelevat, mutta kyse on yleensä oman arjen kuvaamisesta sekä toisaalta erilaisten mielipiteiden ja pohdintojen esiin tuomisesta. Blogien ja muun sosiaalisen median lisäksi olen seurannut esimerkiksi bloggaajien tekemiä podcasteja. Olen myös osallistunut kahteen bloggaamiseen liittyvään tapahtumaan ja haastatellut sähköpostitse vaikuttajamarkkinointiyrityksen asiakkuusjohtajaa saadakseni laajemman kuvan kaupallistuneen bloggaamisen kentästä.

Tutkimuksessani olen kiinnostunut erityisesti bloggaajien omista kokemuksista ja heidän arkensa kuvauksista, ja siksi bloggaajien haastattelut ovat tärkein aineistoni. Näistä haastatteluista ensimmäiset on tehty vuonna 2015 ja viimeisimmät syksyllä 2018. Osa haastatteluista on tehty Skypen välityksellä, sillä kaikki haastateltavat eivät asu Suomessa. Kaikki kuitenkin kirjoittavat suomeksi ja osallistuvat suomalaisiin keskusteluihin. Olen ottanut yhteyttä mahdollisiin haastateltaviin sillä perusteella, että heidän blogeissaan on äitiys- ja perheteeman lisäksi ollut tunnistettavissa ammattimainen tai kaupallinen ote. Kaikki haastateltavat ovat tehneet blogissaan yhteistyötä kaupallisten toimijoiden kanssa. Haastattelupyynnössä olen kertonut olevani kiinnostunut bloggaamisesta uutena työn muotona, mikä osaltaan on vaikuttanut siihen, että haastatteluun suostuneet bloggaajat ovat kokeneet mielekkääksi keskustella bloggaamisesta nimenomaan työn tekemisen kehyksessä. Osalle haastateltavista ajatus bloggaamisesta työnä oli itsestään selvä, osa taas pohti bloggaamisen olevan jotakin harrastuksen ja työn väliltä, ei aivan ”oikeaa työtä”.

¹ Tutkimustani rahoittaa Suomen Akatemia (projekti 326562).

Haasteltavien kuvaamat elämäntilanteet ja työtilanteet olivat keskenään hyvin erilaisia. Joillekin blogi on päätyö, jota tehdään joko toiminimellä tai jopa oman yrityksen kautta, tai vaihtoehtoisesti osa laajempaa freelancer-työnkuvaa. Osa haastatelluista yhdistää lasten osa-aikaisen päivähoidon täysipäiväiseen freelancer-työhön tai yrittäjyyteen, jolloin blogi on yksi pysyvistä ja omaehtoisista tulonlähteistä ja samalla tarpeellinen tuodessaan joustavuutta arkeen. Monet hoitavat pieniä lapsia kokonaan kotona, jolloin blogista saatavat tulot ovat tärkeä lisä muuten taloudellisesti niukassa tilanteessa, ja toisaalta blogin ajatellaan tarjoavan väylän takaisin työelämään silloin kun lapset siirtyvät päivähoidon. Kaksi haastateltavista puolestaan kertoi tekevänsä blogia kokoaikaisen työn ohella, eräänlaisena kakkostyönä.

Yli puolella haastateltavista on viestinnän tai markkinoinnin alan koulutusta tai työkokemusta, ja heidän otteensa blogin kirjoittamiseen on usein ollut alusta lähtien ammattimainen. Osalle blogi on puolestaan toiminut eräänlaisena porttina tai harjoitteluna media-alalle, jolloin ilman aiempaa koulutusta tai työkokemusta aloitetusta blogista on vähitellen muotoutunut ammatillinen.

Kulttuurisesta näkökulmasta äitiys- ja perheblogien maailmaa voisi luonnehtia kulutuskeskeisyydessään sekä reflektoivaa vanhemmuutta ja uratietoisuutta korostavana keskiluokkaiseksi, ja suurin osa haastateltavista näyttäisikin solahtavan ongelmitta keskiluokan kategoriaan. Mukaan mahtuu kuitenkin myös heitä, joilla on taustallaan esimerkiksi kesken jääneitä toisen asteen ammattiopintoja tai työskentelyä matalapalkka-aloilla, ja toisaalta heitä, joita korkeakoulututkinto ei ole suojannut työttömyydeltä tai taloudelliselta niukuudelta.

Keskenään erilaisia haastateltavia yhdistävänä tekijänä voikin tietyn sosioekonomisen aseman sijaan pitää eräänlaista silppuisuutta ja hetkellisyyttä: haastateltavat ovat haastattelun hetkellä tietyssä tilanteessa, jossa toimeentulo koostuu erilaisista isommista tai pienemmistä töistä sekä usein myös lapsiperheille suunnatuista sosiaalietuuksista. Nämä tilanteet ovat hetkellisiä siinä mielessä, että muutoksia saattaa tulla nopeastikin, tulevaisuuden suunnitelmat saattavat erota nykyisyydestä, ja ajatus saman tilanteen jatkumisesta hamaan tulevaisuuteen ei tunnu realistiselta. Monien haastateltavien tilanne onkin haastattelun jälkeen muuttunut jollakin tavalla: blogi on esimerkiksi saanut työnkuvassa suuremman roolin ja johtanut irtisanoutumiseen vakinaisesta työstä – tai toisaalta blogi on tullut tiensä päähän, ja bloggaaja on siirtynyt tekemään jotakin muuta².

Tehtyjen haastattelujen kesto on ollut keskimäärin noin tunnin. Haastattelun aikana on käyty läpi sekä bloggaajien toimeentulon muodostumista (esimerkiksi kaupallisten yhteistöiden pelisäännöt ja palkkiot) ja arjen käytäntöjä (esimerkiksi ajankäyttö ja työn tekemisen tilat) että bloggaamiseen liittyviä tunteita ja

² Käsitykseni perustuu haasteltavien blogien seuraamiseen haastattelujen jälkeen.

pohdintoja (esimerkiksi yksityisen ja julkisen rajoista sekä vanhemmuudesta). Tavoitteena on ollut haastattelu, jossa tutkija määrittää teemoja ja huolehtii siitä, että tietyt aiheet tulevat käsitellyksi, mutta jossa haastateltava itse voi myös kuljettaa keskustelua mielekkääksi kokemaansa suuntaan.

Tutkimusotteeni on aineistolähtöinen siinä mielessä, että olen lähtenyt liikkeelle tietyistä haastatteluissa ilmenneistä aiheista, jotka kiinnittivät huomioni. Tällaisia ovat olleet esimerkiksi kuvaukset uupumuksesta, riittämättömyyden tunteista ja työn merkityksestä omalle identiteetille. Aineiston analyysia on osaltaan suunnannut myös seuraamani blogosfääri ja siellä käydyt keskustelut, joissa niin ikään on puhuttu esimerkiksi uupumuksesta ja toisaalta korostettu yrittäjyyden tai itsensä työllistämisen hyviä puolia. Tutkimusongelman vähitellen muotoutuessa olen lähtenyt kysymään aineistolta, millaisia työn tekemisen käytäntöjä ja ideaaleja siinä kuvataan. Tämän jälkeen olen tulkinnut näitä kuvauksia paitsi yhteydessä bloggaajien konkreettisiin tilanteisiin ja arjen muotoutumiseen myös teoreettisemmän työtä ja työn merkityksiä käsittelevän tutkimuskeskustelun valossa. Omia tulkintojani suomalaisten bloggaajien arjesta ja kokemuksista olen peilannut myös yhdysvaltalaiseen tutkimukseen (Wilson ja Yochim 2017, Duffy 2017), jolloin ovat korostuneet sekä tietyt samankaltaisuudet (kuten blogityön sukupuolittuneisuus) että oman tutkimusaineistoni erityisyys nimenomaan Suomeen paikantuvana.

Kiinnostukseni työhön arkisena tai arkeen paikantuvana kysymyksenä on noussut osittain tutkimuskohteesta itsestään: kotiarki on se mitä blogeissa kuvataan, ja toisaalta blogityön erityisyys ja merkityksellisyys on nimenomaan mahdollisuudessa järjestää arkea uudestaan. Tutkimuksessani ymmärrän arkea Eeva Jokisen (2005) tavoin: ovena yhteiskunnallisiin muutoksiin ja inhimillisen toiminnan välttämättömyyksiin ja mahdollisuuksiin. Pienet ja suuremmat yhteiskunnalliset muutokset eletään juuri arjessa, ja siinä ne tulevat merkityksellisiksi. (Jokinen 2005, 11–12.)

Yhdysvaltalaisia bloggaajia tutkimuksessaan haastatellut Brooke Erin Duffy (2017, 238) kirjoittaa näitä haastatteluja todennäköisesti määrittäneen ainakin osittain eräänlaisen urapyrkymyksen ja toiveikkouden eetoksen. Duffy arvelee, että kirjahankkeeseen haastatelluiksi suostuneet bloggaajat ovat nähneet haastattelun jälleen yhtenä mahdollisuutena edistää näkyvyyden kautta omaa uraansa, ja tämä puolestaan on vaikuttanut siihen, mitä he haastatteluissa ovat kertoneet. Omassa tutkimuksessani en ole tunnistanut vastaavaa dynamiikkaa. Tämä liittyy varmasti suurelta osin siihen, että haastattelemani bloggaajat ovat suostuneet haastatteluun nimenomaan anonyymeina, ja näin ollen näkyvyyttä ei ole ollut tarjolla. Samalla anonyymiys on mahdollistanut luottamuksellisten tietojen kertomisen koskien esimerkiksi palkkioita. Joissakin haastatteluissa olen huomannut eräänlaista rutiinimaisuutta. Tämän olen tulkinnut merkiksi siitä, että haastateltavat ovat tottuneet kertomaan itsestään ja bloggaamisestaan eri yhteyksissä, kuten esimerkiksi lehtijutuissa tai opinnäytetöitä varten. Toisaalta monissa haastatteluissa bloggaajat ovat tuoneet ilmi sellaisia joko henkilökohtaisia tai työhön liittyviä asioita, joita he eivät omassa blogissaan tai

muualla mediassa välttämättä kertoisi. Monet ovat puhuneet avoimesti myös vaikeista tai kielteisistä kokemuksistaan ja tunteistaan. Tämä tuntumani siitä, että haastatteluista on puuttunut Duffyn kuvaama näkyvyyshakuisuus, on suunnannut tutkimusotettani myötäkärvaisemmäksi: olen halunnut ottaa tosissani ja vakavasti sen, mitä bloggaajat kertovat arjestaan ja omasta elämästään, ja tehdä sellaisia tulkintoja, jotka eivät lähtökohtaisesti asetu ristiriitaan heidän kuvaamiensa kokemusten kanssa.

Analyysiani on jäsentänyt kysymys työn tekemisen ihanteista ja käytännöistä. Seuraavissa luvuissa käyn näitä käytäntöjä ja ihanteita läpi kahdessa osassa. Tarkastelen ensin bloggaamiselle annettuja myönteisiä merkityksiä ja sen jälkeen sen nurjaa puolta eli kielteisempiä kokemuksia ja pohdintoja. Tekemäni jako myönteiseen ja kielteiseen ei välttämättä ole aina yksiselitteinen, mutta se auttaa ymmärtämään niitä ristiriitoja, joita bloggaajat arjessaan ja työssään kohtaavat.

Blogityön myönteiset merkitykset

Autonomia

Bloggaamiselle annetuista myönteisistä merkityksistä ilmeisin liittyy autonomiaan eli kysymyksiin itsemääräämisoikeudesta ja vapaudesta. Nykytyöelämää koskevan odotushorisontin on esitetty korostavan autonomiaa ja itsemääräämistä, ja toteutumattomaan autonomiaan liittyvät myös monet työelämän ongelmat ja hankaukset (Helander ym. 2017, 10; Dejours ym. 2018, 117). Ei siis ole yllättävää, että monille haastateltaville bloggaaminen näyttäytyy ihanteellisena työnä juuri sen tarjoaman vapauden ja itsemääräämisoikeuden vuoksi. Haastatteluissa bloggaamisen kuvataan tarjoavan autonomiaa kahdella tasolla: sekä tekemisessä että työn ja elämisen ehdoissa.

Tekemisen tasolla autonomian ihanne näkyy haastatteluissa esimerkiksi ajatuksena omasta paikasta, jota saa itse hallita ja jossa tekeminen on nautinnollista oman luovuuden ilmaisua.

[...] se on just se kaikista rakkain ja kaikist ihanin kaikista töistä se on se mun oma paikka se minkä mä oon ihan ite luonu, ja voin tehdä silleen mitä, mun tavalla kaiken. (Kaisa)

[blogipostaus] syntyy, joskus nopeestiki, ja se on semmost itsensä ilmaisua ja sitte, jotenkin hauskaa ja helppoa ja nopeaa ja siis semmost, no okei joskus työlästäki tietysti, mutta et semmonen, se on semmonen oman luovuuden pläjäys. (Eeva)

Ajatus siitä, että työn tulisi olla hauskaa ja nautinnollista on tyypillinen luovan työn ja digitaalisen talouden alalla. Duffy (2017, 44) kuvaa sosiaalisen median sisällöntuottajia toiveikkaina työläisinä, jotka näkevät toimintansa investointina tulevaisuuteen ja nimenomaan sellaiseen tulevaisuuteen, jossa he saavat tehdä

työkseen sitä, mitä rakastavat. Samankaltaisia toiveita bloggaamisesta työn ja elämän yhdistävänä nautinnollisena elämäntapana tai -tyylinä tuli esiin myös joissakin äitiysbloggaajien haastatteluissa.

[...] hän sano mun mielest hyvin kun ne oli siin lehdessä jokin aika sitten, et tää on vaan yks elämä ja siin ei tarvi olla erikseen niinku työelämää ja mun elämää. Et jos sen voi yhdistää sil tavalla, et se on kaikki kivaa niin mun mielestä se kuulostaa siltä, mitä mäkin haluaisin niinku tehdä, et se ois niin miellyttävää, et se ei niinkun haittaa, et sitä miettii vähän, et se on niinku niin kivaa, ja semmost sun omaa juttua. (Veera)

Haastattelemieni bloggaajien työtä ei voi kuitenkaan tulkita pelkästään Duffyn kuvaamalla tavalla toiveikkaana, sillä työn tekemisen nautinnollisuutta ei haastatteluissa nähdä vain tulevaisuuteen suuntautuvana toiveena, vaan osittain myös realistisena tämän hetken tilanteena. Yllä lainaamani bloggaaja kertoo saaneensa blogin perusteella yhteydenottoja kaupallisilta toimijoilta ja tehneensä heille mainosvideoita. Juuri tällainen työ on hänelle sellaista, ”mis sit tuntee olevansa omillaan ja se on niinku tosi semmost vaivatonta, semmost et, miellyttävää” (Veera). Toinen haastateltava puolestaan kertoo, että lopetti palkkatöissään, koska väsyi: ”Mä en vaan jaksanu enää. Mä en ollu onnellinen ja se oli varmaan se semmonen selkee.” (Ronja.) Hänen kohdallaan blogi on nyt muodostunut päätyöksi. ”Ja sitten me luotettiin ja toivottiin että kaikki menee hyvin ja tähän mennessä on menny hyvin. Se oli riski mut tuli semmonen sauma et sen pysty ottaa.” (Ronja.)

Kolmas haastateltava kuvaa työn ja elämän yhdistymistä nimenomaan ansaintalogiikan näkökulmasta:

[...] kaikki se, mitä mä teen ja mistä mä oon kiinnostunut ja vähän niinku mun harrastukset, kaikki sellanen mun elämä, niin mä oon [...] tekeen niillä mun kiinnostuksenkohteilla rahaa, ei siis puhuta mistää miljoonista vaan tavallaan niinku, se on mun työpaikka. Niinku ansainnasta, et ansaitseen niinku tarpeeks, et mun ei tarvi mennä [...] mä koen itte niinku ylenemisen työssäni siinä, et mun tarvii tehdä vähemmän asioita koko ajan, mistä mä en yhtään tykkää, ja tehdä enemmän niitä, mist mä oikeesti tykkään, ja sit saada niistä rahaa. (Raisa.)

Tällä tavoin autonomia tekemisen tasolla, tekemisen nautinnollisuutena ja vapautena, yhdistyy autonomiaan koko elämisen tasolla sekä kysymykseen työn ja muun elämän sulautumisesta toisiinsa. Ajatuksena on, että työn liukuminen muuhun elämään ei haittaa, jos työ on niin kivaa, ettei se oikeastaan tunnu työltä. Tärkeää monille bloggaajille ei kuitenkaan ole vain työn nautinnollisuus, vaan palkitsevaa on myös se, että siitä saa rahaa – että pystyy itse ansaitsemaan ainakin osittaisen elannon ja olemaan siten autonominen.

Työn ja muun elämän sulautuminen toisiinsa on myös autonomista siten, että sen nähdään mahdollistavan arjen omaehtoisen järjestämisen.

Et toisaalt, sehän on just se ihanuus, et mä pystyn oleen tälleen kotona, lasten kaa, ja silti käydä töissä. (Kaisa)

[...] varsinkin jos ois tommonen freelancer, mul on paljon kavereita, jotka on, niil on hirveesti vapaampi niitten elämä ja ne pystyy yhdistämään sen perheen ja vapaa-ajan. Niitten lapset on hirveesti lyhyempää päivää päiväkodissa, ja sit voi vaikka lähtee jonnekin kuukaudeks Thaimaahan tekemään töitä sieltä sen perheensä kanssa. Kyl mä tosi paljon ajattelen sitä, et miten vois vähän tehdä rennommin työtä, et siin mieles nää kaikki lomittuu yhteen. (Heli.)

Ajankäyttöön ja arjen järjestämiseen liittyvässä autonomiassa on kyse sukupuolittuneista käytännöistä. Jo yksin kotitöiden epätasainen jakautuminen aiheuttaa sen, että työaikakysymykset muodostuvat naisille merkittäviksi nimenomaan ajanpuutteen näkökulmasta (Helander ym. 2017, 34–35; Salmi & Lammi-Taskula 2016). Kysymys ajasta tai sen puutteesta nousikin haastatteluissa esiin. Eräs haastateltava esimerkiksi kertoi, kuinka osittain bloggaamiselle rakentuva työnkuva mahdollistaa joustavan arjen: hän voi käydä urheilemassa kesken päivän, jolloin hänellä jää illat vapaaksi eikä ”pakka hajoo käsiin” silloin, kun ”hädellä on hurjimmillaan lapsiperheissä” (Raisa). Tämä ei kuitenkaan tarkoittanut, että hän välttämättä tekisi ajallisesti vähemmän töitä, sillä hän kertoi myös voivansa ottaa ”tunnit takasin”, kun lapset ovat menneet nukkumaan. Työskentely lasten päiväunien ja yöunien aikana onkin yksi tyypillisimmistä ajankäytön kuvauksista aineistossani.

Arjen omaehtoisuus ei siis bloggaajien kokemuksissa ole niinkään yksilöllistä vapautta ja autonomiaa, vaan enemmänkin mahdollisuutta sovitella työn tekemistä perheen ja lastenhoidon rytmeihin. Taustalla voi nähdä nykyvanhemmuudelle tyypillisen toiveen olla mahdollisimman paljon läsnä lasten elämässä – vaikkapa sitten niin, että lapsi olisi ”hirveesti lyhyempää päivää päiväkodissa”. Tämän toiveen voima arjen konkreettisena järjestäjänä kertoo hyvän vanhemmuuden ja eritoten hyvän äitiyden vaatimusten voimistumisesta (Hays 1996; Faircloth 2014). Vaikka haastattelemani bloggaajat eivät sitoutuisikaan esimerkiksi luomuäitiyteen tai lapsentahtiseen äitimiseen (Rokkonen 2015, 115), he näkevät lasten kanssa vietetyn ajan tärkeänä ja merkittävänä ja ovat valmiit järjestämään arkensa ja työntekonsa tämän ihanteen mukaisesti.

Arjen jaksaminen

Äitiys- ja perheblogien maailma rakentuu hyvin pitkälti vertaistuen varaan (Petersen 2015, 24).

Haastatteluissa tuleekin paljon esiin bloggaamisen merkitys nimenomaan vertaistuen antamisen ja saamisen kanavana. Joillekin haastateltaville bloggaaminen on jopa terapeutista kirjoittamista, jossa omat ajatukset ja tunteet selkiytyvät. Blogityön merkitys arjen jaksamisessa ja arjesta selviytymisessä onkin suurelta osin juuri sitä, että saa purkaa omia ajatuksiaan vanhemmuudesta, äitiydestä ja perhe-elämästä sekä saa näille ajatuksille vastakaikua. Blogien kautta syntyy sosiaalisia verkostoja, joista osa ulottuu sosiaalisen median ulkopuolelle. Perhe-elämän ja kodin piirin tuominen blogiin ei siis välttämättä näyttäydä esimerkiksi uhkana yksityisyydelle, vaan pikemminkin tapana muokata työtä palvelemaan vanhemmuuden ja henkilökohtaisen elämän tarpeita.

Kyllä mä oon siit enemmän oon ikään kuin plussan puolella, ja silloin nimenomaan silloin kuin mä sairastuin ja silloin, kun lapset on ollu pieniä niin kyllä se oli, en mä olis siitä selvinny niinku niin ihan täysjärkisenä ilman kaikkee sitä tukea ja apua ja tsemppiä ja sitä verkostoa, mikä silloin syntyy [...]. (Jenni)

Vertaistuen lisäksi parissa haastattelussa nousee esiin kiinnostava ajatus siitä, että bloggaaminen nimenomaan arjen dokumentointina tai kertomisena auttaa jaksamaan. Bloggaaminen antaa mahdollisuuden kertoa omasta arjesta siten, että myös oma kokemus arjesta muuttuu: arki saa ikään kuin kaksoisvalotuksen.

Kivaa on ennen kaikkee se, et jollain tapaa elämä ja sellaset tylsätkin hetket tai kaikki mitä vaik lukee niin kaikki saa ikään ku sellasen kakkosmerkityksen, et on se eletty elämä, mut sit on viel se, et sen voi vähän niinku hyödyntää johonkin. Kerran yks semmonen jenkkibloggaaja oli kirjottanu semmosen artikkelin, se sano ihan älyttömän hyvin, että siitä tuli ikään ku oman elämänsä tähti sitä mukaa, ku se alko itse blogata sen perheestä. Vaik sellasina hetkinä, ku lapsi riehuu ja huutaa ni sit voi vaan aatella, et no täst saa jonkun hauskan huumorijutun aikaseksi. (Heli.)

Et silloin ku lapset oli ihan pieniä ja tapahtui jotain semmosii järkyttäviä, et toisella on jotkut kakat housussa ja toinen haluaa yhtäkkiä rintaa ja sit ne on kummatkin jossain vaunuissa ja ollaan jossain kauppakeskuksessa ja... sit pysty ajattelemaan sen niin kuin huumorin kautta sillain, et täst tulee muuten aika hyvä kirjoitus blogiin. Et näki sen tilanteen humoristisuuden, et aikaisemmin mä olin niinkun aivan, et okei mä en niinkun kestä tätä paskaa elämässä tässä, niin sit pysty niinkun sitä kautta. (Sini.)

Kummassakin näistä lainauksista korostuu humoristisuus: kertomuksellisuuden kautta arjen kurjista tilanteista on mahdollista tehdä digitaalisessa mediassa hauskoja ja sitä kautta palkitsevia.

Yhdysvaltoihin paikantuvassa tutkimuksessaan Wilson ja Yochim (2017, 24) tulkitsevat äitien sosiaalisen median käyttöä eräänlaisena onnellisuusteknologiana, jonka avulla taloudellisesti epävarmoissa tilanteissa elävät äidit rakentavat perhekeskeistä onnellisuutta. Oman tutkimukseni valossa sosiaalisella medially on iso merkitys arjen jaksamisessa ja ehkäpä sitä kautta arkisen onnellisuuden rakentamisessa. Bloggaavat äidit eivät kuitenkaan välttämättä pyri tuottamaan tai ylläpitämään kuvaa arjen onnellisuudesta suoraan sosiaalisenmedian esitysten avulla. Bloggaamisen dynamiikka tuntuu olevan toisenlainen ja kompleksisempi: onnellisuus syntyy ikään kuin mutkan kautta, arjen rujoutta karnevalisoimalla.

Tekijyys

Bloggaavat äidit eivät haastatteluissa puhuneet itsestään niinkään äiteinä kuin *tekijöinä*. He ovat esimerkiksi ”tekeviä ihmisiä” (Varpu), aina tehneet ”kahta duunia yhtä aikaa” (Sanna), tai heillä on omasta mielestään ollut ”loistava konsepti” blogille (Eeva). Osittain tämä tekijyyden ja ammatillisuuden korostuminen varmasti oli seurausta siitä, että olin kehystänyt haastattelut nimenomaan keskusteluiksi äitiysbloggaamisesta työnä. Tämän huomioidenkin on merkittävää, miten voimakas työn tekemisen eetos ja tekijän identiteetti monista haastatteluista välittyi.

Eräs haastateltavista kuvaa, kuinka ”mulle työ on aina ollut ihan älytärkeää, osa omaa olemista, ja mä oon nauttinu työnteosta aina hirveesti” (Riikka). Hän kertoo, kuinka oli tilanteessa, jossa sosiaaliset verkostot puuttuivat, ja hän koki itsensä yksinäiseksi kotona puolison ollessa ”aamust iltaan duunissa”. Tässä tilanteessa blogilla oli merkitystä sekä oman ammattitaidon ylläpitämisessä ja kehittämisessä että yksinäisyyden peittoamisessa: ”se teki tavallaan siit olemisest jollain tasol myös tärkeempää”.

Ajatus siitä, että bloggaaminen työnä on tehnyt olemisesta ”jollakin tasolla tärkeämpää”, etenkin silloin kun elämänpiiri tuntuu pikkulapsiaikana kaventuneen ja kutistuneen, on tunnistettavissa monista haastatteluista. Tämä liittyy myös autonomiaan: blogi on tärkeä, sillä se on jotakin ”niin sanotusti omaa tässä kotielämän rinnalla” (Elisa). Koti ja pikkulapsiarki eivät siis näyttäydä äitiysbloggaajille heidän ainoana luontevana toimintaympäristönään. Päinvastoin blogit ovat syntyneet tarpeesta löytää kanavia ja yhteyksiä *pois* kotoa. Vaikka äitiysblogit sisällöltään usein painottuvat perheen piiriin, perhekeskeisen onnellisuuden näyttämisen ja rakentamisen sijaan tai vähintään niiden ohella blogit ovat tekijöilleen myös väyliä paeta perheestä ammatillisuuden ja työnteon pariin. Siinä missä Lilli Aini Rokkosen (2015) haastattelemat naiset etsivät hengähdystaukoa työelämästä ja pakenevat kotiin, bloggaajien voi tulkita samanaikaisesti

pakenevan sekä joustamattomana ja epävarmana näyttäytyvää perinteistä palkkatyötä että yksinäisenä ja eristyneenä näyttäytyvää kotielämää. ”Toisenlaisen elämän” rakentaminen on tarpeen, koska jako kodin ja työelämän välillä tekee arjesta tavalla tai toisella kestäväntöntä.

Perinteisessä rytmisessä toimivaa palkkatyötä on vaikea yhdistää äitiyteen, etenkin jos ihanteena on läsnä oleva ja omistautunut äiti. Koti ja äitiys eivät kuitenkaan yksinään tarjoa sellaista tunnustusta, sosiaalisia verkostoja ja tavoitteita, joita haastattelemani äidit kaipaavat. Näin on siitä huolimatta, että uuden työn piirteet ja tunnerakenteet – kuten paine itsensä kehittämiseen ja itsensä ilmaisuun – ovat tunnistettavasti liukuneet myös äitiyden vaatimuksiksi (Rokkonen 2015, 131). Kaupallisen bloggaamisen voikin ajatella tarjoavan yhden mahdollisuuden toteuttaa samanaikaisesti *sekä* äitiyteen *että* ammatillisuuteen liittyviä itsensä kehittämisen ja itseilmaisun tavoitteita.

Ja sitten se, että sie näet, että saat jotain konkreettista valmista, sie näet kuitenkin sen oman työn lopputuloksen, koska se ei aina oo ihan niin itsestään selvää ton lapsen kanssa, että saat sitä, niin se on, noi on ehkä se. Kuitenkin sie tarvitset sitä, *semmost et sie oot olemassa*, että saat sen, tuolta muualta, mutta sitten se myös, että sie itse ehkä ymmärrät itestäs ja opit enemmän. Tai koska sillan, kun sie... totta kai sekin myös, että kun sie kirjoitat niitä asioita niin sitten mietit niitä enemmän, niin se on semmonen, ehkä oma kasvu on sitten vahvempaa ollu myös tota kautta, niin se on. (Varpu, kursiivi lisätty.)

Lapsia kotona hoitavien bloggaajien kertoessa arjestaan koti siis on samaan aikaan paikka, jossa he haluavat olla mutta jossa he kokevat olevansa syrjässä ja näkymättömiä, eivät aivan samalla tavalla olemassa kuin muualla. Äitiyteen liittyvistä voimakkaista ideologisista paineista huolimatta tarvitaan nimenomaan työtä, jotta voisi olla yhteydessä maailmaan, kokea saavuttavansa asioita ja kasvavansa ihmisenä.

Blogityön nurja puoli

Uupuminen, kilpailu ja riittämättömyys

Sama haastateltava, joka kuvasi ”ihanuudeksi” sitä, että voi samaan aikaan olla kotona lasten kanssa ja töissä, kertoi myös uupumuksesta.

[...] kun on tajunnu sen, et on ollu tänä syksynä ihan tosi väsynyt. Siis sil tavalla, sellasii burn out -oireita, mikä on jotenkin sit tuntuu aina, ku nytki mä alan heti selittelee, et ”ku mä nyt vaan teen tällasta, et mites tästä muka näin väsy”. Että se on vaikee ollu itelle hyväksyä, et vaikka jotain rakastaa iha hurjasti, ni et siitki pitäs saaha ihan puhdasta lomaa. [...] ehkä se oli myös se, että

sillon ku [lapsi] meni päiväkotiin, ni mä alotin täyspäiväsenä [töissä] ja sit täs mä tein samaan aikaan lehtijuttuja, kuvausjärjestelyjä ja sit toi blogi, ja sillon ajo ittensä kyl niin loppuun, mut sit ei vaan tajunnu. Et nyt jotenkin tajuu nopeemmin ja meil oli hirmuset suunnitelmatki, et miten ei vaan mee nyt sit samaan ja sit yhtäkkiä mä oon taas siin tilantees, et on ihan liikaa töitä. Positiivinen ongelma toki tällä alalla etenkin, koska ei duunia ihan liiaksi oo, mut nyt oli sit vähennettävä sitä puolta. (Kaisa.)

Tässä pitkässä lainauksessa tulee esille useampia syitä sille, mikä bloggaajien arjessa voi tuottaa uupumusta. Haastateltava korostaa työn rakastamista ja pohtii, että on vaikeaa hyväksyä, että jokin, mitä rakastaa, olisi kuormittavaa. Työn intiimiys siis näyttäytyy ikään kuin uupumuksen kumoavana voimana, vaikka arjessa asia voi oikeastaan olla päinvastoin: affektiivinen sidos työhön tekee lepäämisen vaikeaksi ja kutsuu tekemään yhä enemmän ja enemmän (Ikonen 2017).³

Affektiivisen, intiimin sidoksen lisäksi uupumusta on haastateltavalle tuottanut myös silppuinen arki, jossa täysipäiväinen työ yhdistyy viestintäalan freelancer-töihin. Viimeinen lause lainauksessa selittää, miksi tämänkaltaiseen tilanteeseen ehkä on päädytty: ”ei duunia ihan liiaksi oo” – kun sitä on, sitä pitää tehdä. Siinä missä Greggin (2011) kuvaamalla tietotyöläisillä työn intiimiys ja viettelevyys muodostuu kuormittavaksi perinteisen palkkatyön organisaatioiden kautta, haastattelemani bloggaajilla silppuisten, hetkellisten elämäntilanteiden epävarmuus tuottaa työn tekemisen pakkoa – tai vähintään vaikeutta säädellä omaa kuormitusta. Näin on siitä huolimatta, että arjen koetaan rakentuvan omaehtoisesti ja autonomisesti ja blogityön tuovan kaivattua vapautta ja joustavuutta elämään.

Blogityössä itsessään on myös erityisiä piirteitä, jotka tekevät lepäämisen vaikeaksi. Blogikentän kaupallistuminen on tuonut mukanaan yhä kiivaamman tekemisen tahdin. Lähes kaikki haastattelemani bloggaajat päivittävät blogiaan monta kertaa viikossa, osa päivittäin. Kyse ei ole vain bloggaajien omaehtoisesta luovan tekemisen rytmistä, vaan kaupallisuuden tuottamista ehdoista. Tulot tulevat kaupallisesta sisällöstä, mutta lukijoita kiinnostavassa blogissa tulisi olla paljon muutakin – ja kaupallisten yhteistöiden saamiseksi taas tarvitaan lisää lukijoita.

[...] se, että kun mulla on niin paljon niitä kaupallisia yhteistöitä välillä, niin mä haluan pitää kiinni siitä, et mul on tietty määrä ei-kaupallista sisältöä myös siel niitten välissä, niin se aiheuttaa välillä semmosta stressiä, koska mä en haluu, et mun blogi on mikään pelkkä mainos, vaan että siel ois

³ Työn intiimiyteen ja affektiiviseen kuormittavuuteen liittyy myös ”nettikuran” sietämisen ja hallinnan työ, jota lähes kaikki bloggaajat tekevät (Mäkinen, julkaisematon käsikirjoitus).

aina saman verran sitä oikeeta sisältöä, vaikka niitä yhteistöitä ois kuinka paljon. Sen takia just vaikka viime [kuussa] mulla tuli 51 postausta, koska mä just halusin silleen. (Lila.)

Mutta se on loppujen lopuks, sehän siinä just onkin stressaavaa, että jotta sä saat jotain, vaikka palkallisia yhteistöitä, mitkä tällä hetkellä olisivat hyvin tervetulleita ku oon kotona, nii sitte sulla täytyy olla tietty määrä... tai ainaki sun täytyy tuoda ilmi se, että paljonko lukijoita käy. Ja että sä saisit niitä enemmän niin tulee stressi siit, et kuinka usein julkasee ja mitä julkasee, ja just se, että voi kunpa sitä jaettaisiin paljon Facebookissa tai jotain. [...] Niin välillä on väsyttänyt itsensä tämmöisenä peruskiltnä suorittajatyttönä, että yrität tehdä siitä isompaa ja välillä miettiä, et miks mä, miks mä oikeesti uuvutan itteni [...] (Elisa.)

Kaupallisuuteen liittyvät myös erilaisten blogialustojen ja portaalien bloggaajien kanssa tekemät sopimukset, joihin saattaa kuulua vaatimus tietyistä postausmäärästä kuukaudessa. Portaalien maksamat korvaukset ovat työmäärään suhteutettuna hyvin pieniä: muutamien satojen eurojen korvausta vastaan tulee tehdä esimerkiksi parikymmentä postausta kuukaudessa. Tulot ovat usein kytköksissä lukijamääriin: esimerkiksi 30 000 lukijaa kuukaudessa voi oikeuttaa 300 euron tuloihin. Isojen lehtitalojen kanssa kyse on yleensä avustajasopimuksista, jolloin bloggaaja on freelancerin asemassa. Jokainen neuvottelee sopimuksensa yksin. Yksi haastateltavista kuvaa lehtitalon kanssa neuvottelua seuraavasti:

[...] mä aloin saamaan pientä palkkiota silleen, siis puhutaan ihan siis, tyyliin satasista per vuosi alkuun et siis ihan näin pientä. Mutta sit, kun mun blogi oli jo suosittumpi ku tosi moni muu niistä, jotka mä tiesin saavan jo palkkaa, ni mä vaan sit sitkeästi aina otin sen puheeksi, että koskas tästä aletaan maksamaan. Ja kyl se sit mun mielest aika helposti tuli, mut siihen palkkatasoon päästäkseen piti kyl aika monta kertaa... Ensin ne ois halunnu antaa silleen, satasen kuussa ja siis semmosii pieniä. Et ennen ku pääs kunnan palkoille, niin piti olla kyllä silleen ihan ammatillinen myös siitä näkökulmasta. Tietysti jos tuottaa ilmast sisältöä, ni sehän on aina jolleki parempi, et sit niin kauan ku joku tuottaa ilmaseks ni hyvä mut sit, hankalat alkaa vaatimaan lisää liksaa. (Eeva.)

Sopimusten maailma on varsin villi: merkillisimmässä sopimuksessa oli haastateltavan mukaan irtisanomisaika, joka säänteli bloggaajan lähtöä portaalista, mutta bloggaaja ei koskaan saanut minkäänlaista taloudellista korvausta panoksestaan (Marjo). Samankaltaisesta sopimuksesta kirjoittaa blogissaan Maiju Asikainen:

Olen aikoinani vilkuillut ison lehtitalon ala-aulassa eteeni asetettua nollasopparia, jonka mukaan tuottaisin osapuolelle sovittuun tahtiin sisältöä, mielellään tiettyihin latauslukuihin yltäen, saaden 0 euroa / kk. Tapaamista odotellessani olin juuri tainnut selata ko. toimituksen uutta julkaisua, jossa kehoitettiin naisia uskaltamaan vaatia palkankorotuksia ja tuntemaan työnsä arvon.

Sanottuani, etten aio allekirjoittaa sopimusta (taisin sanoa sopparin olevan *ihan paska!*), sain rivien välistä ymmärtää, ettei blogini NYT IHAN NIIN spessu tai hauska ole (hei on se!), latausmääräni olevan aika mitätön (niin olikin, vielä silloin), valokuvieni olevan aika kämäisiä (true dat!) ja takanani olevan kyllä tulijoita. [...] Mutta eka tarjottu soppari oli pettymys. Tiedossani on monia, jotka allekirjoittivat kyseisen setin sekä ennen että jälkeen oman aulasession. (Asikainen 18.9.2019, lainattu kirjoittajan luvalla.)

Sopimusten sisällöt eivät ole yleisesti tiedossa. Näin ollen bloggaaja ei portaalin kanssa neuvotellessaan välttämättä tiedä, millaista korvausta muut saavat. Tässä mielessä ei ole ihme, että monet suosituista bloggaajista ovat siirtyneet yksityisyrittäjiksi täysin omalle alustalleen. Tällöin tulot koostuvat suoraan kaupallisista yhteistöistä, mikä taas lisää painetta niiden määrästä ja siten isommasta postausten kokonaismäärästä.

Taukojen tai lomien pitäminen on blogimaailmassa harvinaista. Haastateltavat kertoivat pelkäävänsä sitä, että lukijat eivät tauon jälkeen enää tule takaisin. Mikäli lomaa on mahdollista pitää muutamia päiviä tai viikkoja, postauksia tehdään ja ajastetaan etukäteen, jolloin tehtävän työn määrä on käytännössä sama, mutta se vain tehdään jo ennalta.

Useat haastateltavat puhuivat myös jatkuvasti nousevista standardeista, kilpailusta ja siitä, että oikeastaan pitäisi tehdä enemmän tai paremmin, mutta ei ehdi tai ei oikein osaa. Ammattimaistuminen ja kaupallistuminen muokkaavat työn luonnetta suuntaan, joka on omiaan uuvuttamaan ja viemään mielekkyyden tekemisestä.

Joo siis kyl mä suhtaudun siihen niinkun merkittävästi kunnianhimoisemmin kuin ennen, että nyt mua kiinnostaa. Ja sitten tietysti se yhteisö, koska [agentuurilla] on tosi avoin järjestelmä, et joka kuukausi kaikille [bloggaajille] tulee kaikkien luvut, et kuinka paljon on ollu lukijoita, käyntejä, minkä verran saa rahaa bannereista, yhteistöistä, niinkun kaikki luvut on koko ajan nähtävillä. Ja sit herkästi sitä tietysti vertailee koko ajan niihin muihin, varsinkin saman genren blogeihin. Ja sit, kun on luonteeltaan aika suorittava ja kunnianhimonen, niin tottakai sitä halua sit taas niinkun paremmat luvut. (Sini.)

Kaupallistumisen myötä bloggaaminen toimii yhä vahvemmin erilaisten mittaamisen teknologioiden kautta. Mittaamalla lukijoita ja käyntejä on mahdollista muuttaa blogien maailma yhteismitallisiksi numeroiksi, ja siten rahaksi. Mitatut luvut ovat konkreettisesti sidoksissa bloggaajan tuloihin: sama yhteistyöpostaus tuo enemmän rahaa sille, jolla on isommat kävijämäärät. Haastateltavan yllä kuvaaman ”avoimen järjestelmän” voi ajatella eräänlaisena blogiagentuurin omana kiritysmekanismina, jossa avoimuuden nimissä kannustetaan vertailuun ja kilpailuun.

Eräs haastateltavista kuvasi osuvasti, miten bloggaamisen ammattimaistuminen ja kohonneiden standardien korostus on alkanut näyttää ja tuntua ulossulkevalta:

Mut kyl siin tavallaan on koko ajan nähtävissä se, et koko ajan koulutetaan ja yritetään saada timanttisempaa, ja timanttinen on nimenomaan se sana, mitä käytetään ihan koko ajan. Timanttisempaa sisältöä ja hienompaa ja uljaampaa ja isompaa. Mutta sit taas tosiaan on huomattavis, et mä en oo ainut, joka sitä mieltii, et mitä mä sit tääl nyt enää kirjoitan, et ei mul oo mitään noi hienoo sanottavaa, et ei mul oo mitään nii uljasta. (Marjo.)

Weeksin (2011) mukaan ammatillisuudesta tai professionalismista on tullut tärkeä post-tayloristinen kurinpitomekanismi. Profiitot ovat historiallisesti olleet kutsumusammattiteja (pappi, tuomari, lääkäri), joissa työ on ollut keskeinen elämää määrittävä tekijä. Nykypäivän ammatillisuutta koskeva retoriikka on kuitenkin laajentunut kutsumusammattiteista erityisesti palvelualoille, mikä korostaa pelkän statuksen sijaan määrätynlaista asennetta työhön. Ammatillisuus tarkoittaa sekä identifioitumista työhön että affektiivista etäisyyttä siihen, pyrkimystä säilyttää ”ammatillinen ote” silloinkin, kun kohtaa työssään vaikeita asioita. Ammatillisuuden varaan rakentuva työntekijän subjektiviteetti ei siis ole vain tietyn roolin esittämistä, vaan syvempää sitoutumista sekä työhön että työkuriin. Weeksin tulkinnassa ammatillisuuden retoriikka palvelee nimenomaan itsenäisten ja autonomisten työläisten kurissa pitämistä. (Weeks 2015, 71–75.)

Weeks kirjoittaa palkkatyötä tekevästä, mutta ajatus ammatillisuudesta eräänlaisena kaksiteräisenä miekkana kuvaa hyvin myös bloggaajien tilannetta. Ammatillisuus on tärkeää, sillä se tuo bloggaajille tunnustusta ja mahdollistaa esimerkiksi asiallisten palkkioiden vaatimisen. Ammatillisen otteen mukanaan tuoma sitoutuminen työhön ja työkuriin on kuitenkin niin voimakas, että omaehtoisen arkensa keskellä monet bloggaajat painivat stressin, vertailun tai uupumuksen kanssa. Samalla kaupallisen bloggaamisen rakenteet ovat omiaan tukemaan paitsi bloggaajien ammatillista identifioitumista myös kovaa työtahtia ja mittaamiseen perustuvaa palkkiojärjestelmää. Näin tekijöistä tulee suorittajia, kuten kaksi aiemmin lainattua haastateltavaa itseään kuvasi. Kyse ei siis ole vain luonteenpiirteistä, vaan silppuisten elämäntilanteiden, ammatillisuuden vaatimusten ja kaupallisen bloggaamisen rakenteiden luomasta suorittamisen pakosta.

[Kitka arjessa](#)

Bloggaamisessa työ ja muu elämä kohtaavat hyvin konkreettisesti sekä ajallisesti että paikallisesti: työ on siellä missä kotikin, ja työaikaa ei usein ole mahdollista erottaa kodin ajasta.

Kaikki on samaa. Ainoa selkeä aika on se, että silloin kun mä oon sen muutaman tunnin koneella, silloin konkreettisesti, yritän kirjottaa ja yritän, et kukaan ei silloin häiritsis mua. Ei se kyllä onnistu, mutta siis yritän. Mutta siis, se blogi seuraa siinä arjessa, et kyl mä siis katon kommentteja ja samaten siis mietin mielessäni postausaiheita silleen, että useimmiten bloggaukset on mun mielessä aika valmiita siinä vaihees, ku mä pääsen koneelle jos mul on, joskus mul on siis puolet tuntii aikaa, kun molemmat lapset nukkuu, ni sit mä vaan tykitän sen. Niin eihän se tulis puoleen tunnis valmiiks, jos sitä ei ois jo päässä prosessoitu valmiiks. Kyl se on koko ajan mukana. (Eeva.)

Tämä yhteen sulautuminen näyttäytyy monille ihanteellisena tilanteena, mutta toiset haastateltavista kuvaavat myös jonkinlaista hankausta tai epäröintiä, joka liittyy työn valumiseen osaksi kotiarkea ja lasten kanssa vietettävää aikaa.

Kyl mä just sanoin viikonloppuna, et sen sijaan, että ois vaan... järjestäny synttäribileet, nii sit oli hirvee paine, et mä oisin saanu kaikki laitettua, et ois pikkusen tullu luonnonvaloa, et mä ehtisin kuvata ne ennen ku on ihan pimee. No emmä sit ehtiny ja salamalla piti paukoo. Sit oli iha hirvee keli, ja mä halusin et synttäriasu kuvataan ja oli ilmapallot ja muut nii, mihin me nyt mennään kuvaamaan [...]. Et siis välillä tuntuu, et elämä ois paljo helpompaa, ku mä voisin vaan pistää vaatteet päälle ja ruveta juhlimaan eikä mitään tämmösiä ylimääräisiä kiekuroita. (Elisa.)

Bloggaaminen ei siis aina sujahda arkeen ongelmitta, vaan aiheuttaa toisinaan ”hirveetä painetta” ja ”ylimääräisiä kiekuroita”. Blogityö muokkaa perhe-elämää sekä ilmeisin että hienovaraisin tavoin. Työn ja vapaa-ajan välillä häilyvää ajankäyttöä voi olla hankala perustella läheisille. Oman elämän jatkuva tarkastelu materiaalina blogipostauksille voi myös muodostua rasittavaksi, jos sitä ei saa loppumaan silloinkaan, kun haluaisi.

Yksi haastateltavista mainitsi juuri työn rajattomuuden yhtenä syynä siihen, että hän oli alkanut harkita bloggaamisen lopettamista:

[...] mut sit siihen tuli tavallaan se, et mä huomasin, et oma perhe oli sillee et pitääks sun taas ottaa näit valokuvia tällee, et eiks me voitais nyt keskittyä tekee jotaki yhdessä. Siin on se kääntöpuoli, mikä mua on ehkä alkanu painaa enemmän nyt, et mä haluaisin olla ehkä enemmän, etten mä muutu sellaseksi poissaolevaksi perheenjäseneksi. (Riikka.)

Tälle haastateltavalle kotona tehtävä, muuhun arkeen sulautuva työ ei ainakaan haastattelun hetkellä mahdollistanut läsnä olevaa vanhemmuutta, vaan pikemmin vei poissaolevaksi. Blogityöstä oli tullut jotakin, joka vie mennessään silloin, kun oma perhe kaipaisi huomiota. Hänen ajatuksissaan kodin ulkopuolella tehtävä työ oli alkanut tuntua paremmin yhteensopivalta sekä perhearjen että omien

tarpeiden kanssa. Lisäksi hän mietti monien muiden haastateltavien tavoin, että lasten kasvaessa heidän roolinsa blogissa ei voisi enää olla kovin iso.

Blogityössä keskeinen arkeen liittyvä kitka syntyykin yksityisen ja julkisen rajanvedosta sekä kaupallisuudesta erityisesti suhteessa lapsiin. Monet haastateltavat kertoivat miettineensä paljon lasten roolia blogissa ja olevansa hyvin tarkkoja rajanvedoista siinä, miten lapset ovat esillä. Muutamat kertoivat poistaneensa blogista tai sosiaalisesta mediasta jotakin, jonka he jälkikäteen kokivat ylittäneen yksityisyyden rajan.

Kysyessäni, miltä lapsen tuominen blogiin tuntuu, yksi haastateltavista kuvasi sen olevan ”hirveen vaikeeta, se on supervaikeeta” (Heli). Tämän jälkeen hän kertoi pitkään erilaisista rajauksista, joita oli tehnyt lapsen näkyvyyden suhteen eri sosiaalisen median alustoilla. Hän pohti sitä, miten bloggaajien lapset helposti nousevat ”jotenkin framille” yllättävissäkin yhteyksissä ja kuinka lapsiin voi blogin kautta kohdistua ikävää kommentointia. Kaupallisuudesta hän totesi:

Sit vaikka se, että voinks mä mainostaa jotain tuotteita mun lapsen kautta, ni sekin on hirveen vaikee ajatus. Se on melkein ku jotain lapsityövoimaa, et jos se esiintyy jossain kuvissa jonain herttaisena... Mul ei vaik oo ollu mitään lastenvaate-... No nyt mä luultavasti saan [lastenvaate]sponssin mut sit se pitää tehdä jotenkin, et ne kuvat on sillee, että sen naama ei näy siinä. Mä voin pukee päälle ja laittaa kuvii mut jotenkin sillee, et... Tää on hirveen hankala aihe. (Heli.)

Tämä haastateltavan pohdinta kuvaa hyvin niitä ristiriitoja, joita ”koko elämän laittaminen töihin” aiheuttaa etenkin suhteessa vanhemmuuteen. Bloggaaminen työnä tarkoittaa, että arkiset vanhemmuuden käytännöt ja periaatteet, kuten kysymys lapsen yksityisyyden suojelemisesta, kytkeytyvätkin digitaalisen talouden lainalaisuuksiin ja kysymykseen toimeentulosta. Bloggaajat joutuvat miettimään ratkaisuja esimerkiksi lastenvaatteiden mainostamisen suhteen sekä äiteinä että ammattilaisina, sekä lapsen yksityisyyden että perheen toimeentulon kannalta. Tämänkaltaisissa kysymyksissä äitiys ja ammattilaisuus eivät solahdakaan toisiinsa vaan asettuvat selkeään ristiriitaan, joka jokaisen bloggaajan täytyy arjessaan yhä uudelleen ratkaista.

Omaehtoinen ja epävarma arki

Bloggaajien arki, sellaisena kuin se haastatteluista välittyy, on omaehtoista, epävarmaa ja silppuista. Elämää rytmittävät uudelle taloudelle tyypilliset yksilöllistävät rakenteet, digitaalisen talouden toimintamekanismit,

lapsiperheiden vaihtuvat elämäntilanteet ja toive hyvästä vanhemmuudesta. Nämä rakenteelliset ja tilanteiset elämisen ehdot yhdistyvät bloggaajien arjessa vahvaan ammatilliseen sitoutumiseen sekä kokemukseen työn viekoittelevuudesta ja palkitsevuudesta.

Työelämä hylkii pienten lasten äitejä. Työtä on vaikea saada, ja kun työtä on, sitä on vaikeaa yhdistää äitiyteen liittyviin velvollisuuksiin ja toiveisiin. Äitiysbloggaajille koti voikin olla sekä pakopaikka työelämältä että marginaali: paikka, jossa haluaa olla mutta jossa ei oikeastaan oikein ole olemassa. Tässä tilanteessa bloggaaminen tarjoaa väylän olla samaan aikaan olemassa kotona ja töissä, äitinä ja ammatillisesti, ja vieläpä kehittyä kummallakin alueella.

Työ on nykyisessä yhteiskunnassa keskeinen väylä tunnustetun kansalaisuuden saavuttamiseen (Weeks 2011). Äitiysbloggaajien arjessa blogityön kautta saadut tunnustuksen, vertaistuen ja olemassaolon kokemukset saavat suuren arvon nimenomaan suhteessa äitkansalaisuuteen ja erityisesti kodin piiriin liittyvään näkymättömyyteen ja yksinäisyyteen, mutta bloggaaminen työnä ei kuitenkaan ole ongelmaton väylä maailmaan. Uupumuksen ja stressin kokemukset kertovat niistä ongelmista, joita työlle yhteiskunnassa annetut merkitykset tuottavat, kun ne yhdistyvät bloggaamisen kaltaiseen hyvin epävarmaan ja epävarmuudessaan kuluttavaan työhön, jossa oma asema on pidettävä ja lunastettava olemalla läsnä digitaalisessa maailmassa lähes jatkuvasti.

Tunnustuksen merkitys ei tarkoita työn merkityksettömyyttä toimeentulon kannalta. Bloggaamisen kaltaisen sukupuolituneen uuden työn rakenteet ja ehdot haurastavat toimeentuloa ja tuottavat tekemisen pakkoa, mikä osaltaan voimistaa kokemusta uupumuksesta. Ilman mahdollisuutta riittävään toimeentuloon myös lupaus autonomiasta raukeaa.

Blogien kaupallistuminen ja bloggaamisen ammattimaistuminen on ollut ehto sille, että bloggaamisesta on voinut tulla mielekäs toimeentulon lähde ja vaihtoehto perinteiselle palkkatyölle. Ammatillisuuden retoriikka ja vahvan ammatti-identiteetin korostaminen on tullut tärkeäksi tilanteessa, jossa yritykset edelleen mielellään teettäisivät blogimarkkinointia huulipunapalkalla. Ammatillisuus antaa ikään kuin selkärangan, jonka varassa on paremmat mahdollisuudet neuvotella oman työn ehdoista ja palkkioista. Samalla ammatillisuus on kuitenkin tuonut mukanaan uhrautuvan omistautumisen ja jatkuvan ammatillisen kehittymisen vaatimuksen, eikä kaupallisen bloggaamisen yhdistäminen perheiden arkeen ja hyvän vanhemmuuden ideaaleihin ole ongelmaton.

Lopuksi

Bloggaamisen kaltaisen uuden työn tekijöilleen tarjoama lupaus merkitsee mahdollisuutta tulla oman arkensa toimijaksi, mahdollisuutta rakentaa omaehtoista elämää tilanteessa, jossa autonomiaa voi muutoin olla hyvin vaikea saavuttaa. Tästä lupauksesta syntyy bloggaamisen ”intiimiys” (Gregg 2011) eli blogityön vetovoima ja viekoittelevuus. Kyse ei siis ole vain työn keskeisyydestä yhteiskunnassa tai työn tarjoamista tunnustuksen kokemuksista yleisesti, vaan täsmällisemmin siitä, millaisia toimijuuden ja autonomian mahdollisuuksia pienten lasten äideille muutoin yhteiskunnassa tarjoutuu – tai ei tarjoudu. Näin ollen Weeks (2011) kysymys siitä, miksi teemme niin paljon ja lujasti töitä, paljastuu paitsi kysymykseksi epävarman ja yksilöllistyneen työn rakenteista ja niiden tuottamista pakoista, myös kysymykseksi yhteiskunnan marginaaleista sekä arkisen toimijuuden ja tunnustuksen ehdoista, joihin sukupuoli ja vanhemmuus vaikuttavat.

Tutkimukseni myös osoittaa, kuinka työn intiimiydessä ei ole kyse vain kilpailuasetelmasta liian vetovoimaisen työn ja muun elämän välillä tai siitä, että työ nousee korvaamaan läheisiä suhteita, kuten Gregg (2011) kuvaa. Pikemmin on niin, että työ ja intiimi sulautuvat yhteen ja samalla muokkaavat toisiaan sekä työtä tekevää ihmistä. Työn voi tulkita nielaisevan sisäänsä perhe-elämän, mutta samalla tavoin voi ajatella perheen tunkeutuvan työhön. Sen paremmin työ kuin intiimikään eivät tällöin säily muuttumattomina. Juuri tämä jatkuva molemminpuolinen muokaus työn ja henkilökohtaisen elämän välillä tuottaa sekä palkitsevuutta ja kokemuksia autonomiasta että kitkaa ja uupumusta haastateltavieni arkeen.

Tutkimukseni valossa perheen ja vanhemmuuden kysymyksiä ei siis voi lähestyä ikään kuin ne olisivat ulkopuolisia uuden työn ja sen vaatimusten näkökulmasta tai erillisiä teoreettisia keskusteluja. Tutkimani kaltainen uusi työ kyseenalaistaa käsityksen työstä ja perheestä vastakkaisina ja erillisinä elämänalueina. Kyse ei ole työn ja muun elämän yhteensovittamisen palapelistä vaan arjen virrasta, jossa työn ja perheen rajoja jatkuvasti sekä ylitetään ja häivytetään että neuvotellaan uudelleen. Jokisen (2005) ja Rokkosen (2015) tutkimusten tavoin myös omani korostaa tarvetta tutkia, ymmärtää ja teoretisoida työn, perheen ja vanhemmuuden kysymyksiä erottamattomasti toisiinsa kytkettyinä. Kuten kysymys sukupuolesta, myös kysymys vanhemmuuden ihanteista ja käytännöistä on uuden työn ytimessä.

Lähteet

Asikainen, Maiju. 18.9.2019. "Vähän tästä saakelin bloggaamisesta." <https://www.asikaine.fi/vahan-tasta-saakelin-bloggaamisesta/>, noudettu 24.4.2020.

Dejours, Christophe, Jean-Philippe Deranty, Emmanuel Renault & Nicholas H. Smith. 2018. *The Return of Work in Critical Theory. Self, Society, Politics*. New York: Columbia University Press.

Duffy, Brooke Erin. 2017. *(Not) Getting Paid to Do What You Love. Gender, Social Media, and Aspirational Work*. New Haven & London: Yale University Press.

Faircloth, Charlotte. 2014. "Intensive Parenting and the Expansion of Parenting." Teoksessa *Parenting Culture Studies*, Ellie Lee, Jennie Bristow, Charlotte Faircloth & Jan Macvarish. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 25–50.

Gregg, Melissa. 2011. *Work's Intimacy*. Cambridge: Polity.

Hardt, Michael & Antonio Negri. 2000. *Empire*. Cambridge & London: Harvard University Press.

Hays, Sharon. 1996. *The Cultural Contradictions of Motherhood*. New Haven: Yale University Press.

Helander, Mika, Ilkka Levä & Sanna Saksela-Bergholm. 2017. "Johdanto: Työajan hermolla." Teoksessa *Työaikakirja*, toim. Mika Helander, Ilkka Levä ja Sanna Saksela-Bergholm. Helsinki: Into, 9–51.

Ikonen, Hanna-Mari. 2017. "Passionately yours: Managing emotional and spatial boundaries in lifestyle-based hospitality businesses." *Hospitality & Society* 7:3, 263–280.

Jokinen, Eeva. 2005. *Aikuisten arki*. Helsinki: Gaudeamus.

Julkunen, Raija. 2010. *Sukupuolen järjestykset ja tasa-arvon paradoksit*. Tampere: Vastapaino.

Mäkinen, Katariina. 2020. "Resilience and vulnerability: emotional and affective labour in mom blogging". *Julkaisematon käsikirjoitus*.

Petersen, Emily January. 2015. "Mommy Bloggers as Rebels and Community Builders: A Generic Description." *Communicating Motherhood/ Mothers Communicating in Popular Culture and Social Media* 6:1, 9–30.

Rokkonen, Lilli Aini. 2015. "Moratorio." Teoksessa *Prekarisaatio ja affekti*, toim. Eeva Jokinen & Juhana Venäläinen. Jyväskylä: Nykykulttuuri, 113–133.

Rämö, Satu & Hanne Valtari. 2017. *Unelmahommissa. Tee itsellesi työ siitä mistä pidät*. Helsinki: WSOY.

Salmi, Minna & Johanna Lammi-Taskula. 2016. "Perhe, työ ja sukupuoli." Teoksessa *Sukupuolikysymys*, toim. Marita Husso ja Risto Heiskala. Helsinki: Gaudeamus.

Weeks, Kathi. 2011. *The Problem with Work. Feminism, Marxism, Antiwork Politics, and Postwork Imaginaries*. Durham & London: Duke University Press.

Wilson, Julie A. & Emily Chivers Yochim. 2017. *Mothering through Precarity. Women's Work and Digital Media*. Durham & London: Duke University Press.